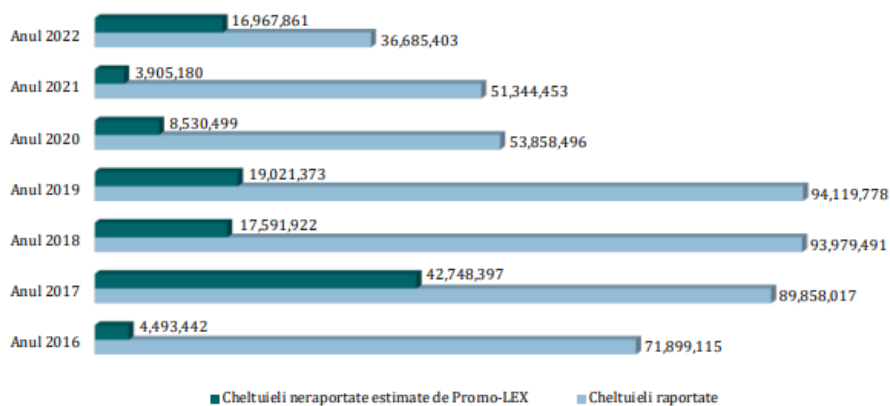

De ce au crescut semnificativ cheltuielile neraportate de partidele politice?

Evoluția cheltuielilor raportate versus cheltuielile neraportate estimate de Promo-LEX

Cu venituri raportate mult sub plafonul maxim legal și nevalorificate integral, partidele politice au continuat să-și ascundă cheltuielile reale. Datele Promo-LEX arată că, în 2022, 17 partide politice nu și-au raportat integral cheltuielile, în valoare totală estimată la minim 16,9 milioane de lei.

Ponderea cheltuielilor neraportate din totalul celor raportate a crescut semnificativ, atingând cota de 48%. Spre comparație, această pondere a constituit în 2021 doar 8%, iar în 2020 – 16% din totalul cheltuielilor raportate.

Cum s-ar explica această majorare bruscă și semnificativă a cheltuielilor neraportate de partidele politice?

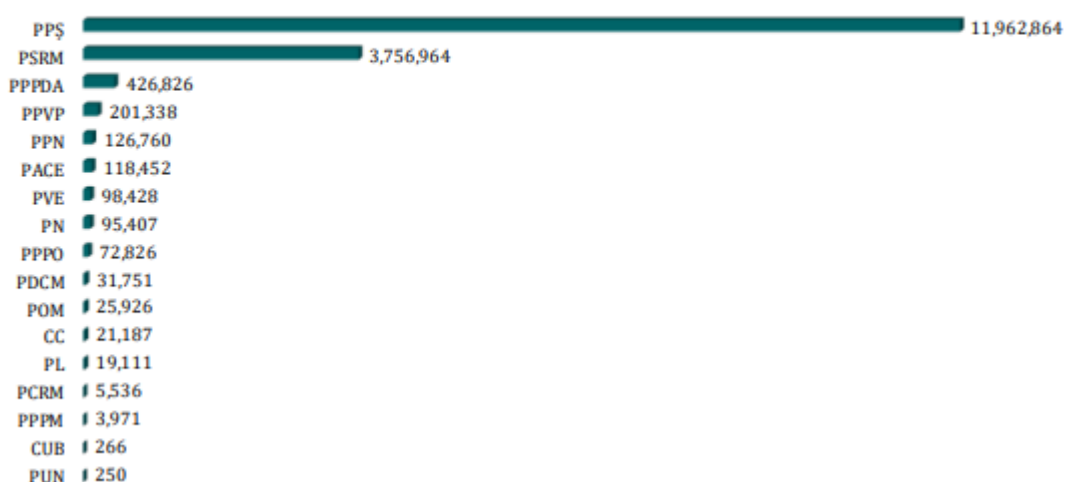
Analista finanțelor partidelor politice Mariana Focșa are **două explicații obiective**.

Prima este că, în cazul PPS, estimarea cheltuielilor

neraportate pentru anul 2022 s-a făcut doar în baza raportului financiar pentru primul semestru al anului 2022, cel anual nefiind prezentat de partid la CEC. Or din totalul cheltuielilor estimate de Promo-LEX ca fiind neraportate de 17 partide, 70% au fost efectuate anume de PPȘ, care nu a raportat estimativ 11,9 milioane de lei, sumă care depășește de peste 7 ori cea a cheltuielilor raportate de respectiva formațiune în semestrul I al anului 2022.

A doua explicație este că Promo-LEX și-a fortificat în 2022 metodologia de monitorizare civică a activităților desfășurate de partide. Începând din ianuarie 2022, pe lângă monitorizarea indirectă și post-factum a activității partidelor politice, monitorii Promo-LEX au observat în mod direct, la fața locului, activitățile majore și de impact ale partidelor, ceea ce a permis o estimare mai detaliată a tuturor cheltuielilor. Drept rezultat, au fost identificate mai multe categorii de cheltuieli în baza cărora estimările Promo-LEX diferă, pe alocuri semnificativ, de informația din rapoartele depuse la CEC.

Total cheltuieli estimate de Promo-LEX drept neraportate pentru anul 2022

În funcție de destinația cheltuielilor estimate drept neraportate, cele mai multe au fost pentru deplasări în țară și în străinătate (31%), urmate de întreținerea și/sau

locațiunea sediilor (28%), presă și materiale promoționale (23%), personal (11%) și organizarea evenimentelor publice (8%).

Totodată, Promo-LEX a constatat și în anul 2022 implicarea în finanțarea politică a părților terțe – fenomen pe care l-a analizat detaliat într-un [document de politici](#), publicat în aprilie 2023.

Cazuri de implicare a părților terțe au fost observate în a doua jumătate a anului 2022 pe mai multe pagini pe rețelele de socializare prin intermediul cărora au fost promovate cu plată protestele organizate de PPȘ. Publicitatea plătită a fost achitată direct de persoane fizice, în cazul cărora nu a fost posibilă identificarea legăturilor directe cu PPȘ.

Directorul de Program Promo-LEX Nicolae Panfil reiterează necesitatea revizuirii cadrului legal relevant finanțării partidelor politice în scopul reglementării finanțării politice și electorale de către părțile terțe. „Avem în continuare trei campanii electorale: locale generale, prezidențiale și parlamentare. Dacă acestui fenomen nu i se va pune aprecierea juridică necesară și nu va fi monitorizat corespunzător riscăm să avem probleme foarte mari. Reamintesc, doar cheltuielile pe online ale părților terțe au fost estimate de Promo-LEX la zeci de mii de euro, în perioada august 2021 – aprilie 2023”.

Nicolae Panfil subliniază că dacă nu se va interveni la nivel legislativ, fenomenul finanțării politice și electorale de către părți terțe poate lua amploare în apropiatele scrutine electorale.

Mai multe date și concluzii legate de cheltuielile estimate de Promo-LEX drept nedeclarate de partidele politice în anul 2022 pot fi consultate în [Raportul „Finanțarea partidelor politice în Republica Moldova. Retrospectiva anului 2022”](#).

În perioada 26 iulie 2016 – 31 martie 2025, Asociația Promo-

LEX implementează programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).